

روزشمار جنگ

یکشنبه

۲۱ مرداد ۱۳۶۳

۱۴ ذیقعده ۱۴۰۴

۱۲ اوت ۱۹۸۴

۴۰۷

امروز درحالی که گلوله باران آبادان همچون روزهای گذشته ادامه داشت، یک روستا در باختران هدف اصابت گلوله توپ قرار گرفت.

گزارش دفتر فرماندهی سپاه منطقه ۷ حاکی است: ارتش عراق امروز روستای گاویخان (از توابع نودشه باختران) را زیر آتش توپخانه گرفت. بر اثر این حمله ۴ نفر شهید و ۳ نفر مجروح شدند و چند خانه مسکونی نیز آسیب دید.^۱

شهر آبادان نیز همچنان زیر آتش سلاح های سبک و سنگین ارتش عراق قرار داشت که در نتیجه علاوه بر آتش سوزی در پالایشگاه این شهر به ۷ باب منزل مسکونی و ۲ مغازه خساراتی وارد شد. در منطقه عملیاتی آبادان نیز در ادامه تبادل آتش نیروهای خودی با دشمن یک نفر شهید شد و ۷ تن مجروح شدند.^۲

۴۰۸

پیکر بخشدار جزیره مینو (آبادان) که بر اثر حملات ارتش عراق به شهادت رسیده بود امروز تشییع شد.

محمدباقر دورقی زاده بخشدار جزیره مینو، که هنگام انجام وظیفه در محل خدمت خود با اصابت ترکش گلوله های ارتش عراق به شهادت رسید، امروز در مراسمی با حضور فروزنده استاندار خوزستان، فرمانداران خرمشهر و آبادان و جمعی از نیروهای نظامی و انتظامی، کارکنان ادارات و نهادها و... تشییع و در گلزار شهدای خرمشهر به خاک سپرده شد.^۳

گفتنی است در پی این واقعه، فروزنده استاندار خوزستان و سیدمجدالدین قاضی امام جمعه دزفول، پیام هایی صادر کردند.^۴

۴۰۹

تصرف موقت پایگاه ملالر و حمله به دو پایگاه لگز و شهید بروجردی و نیز چند درگیری و اقدام خرابکارانه از جمله وقایع امروز مناطق بحرانی شمال غرب کشور بود که بر اثر آن دست کم ۹ تن از نیروهای خودی به شهادت رسیدند و ۱۴ نفر نیز گروگان گرفته شدند.

ساعت ۲۳ شب، گروهی از عناصر دمکرات و کومه له به پایگاه ملالر در محور بوکان - میاندوآب، حمله کردند. در این حمله که ظاهراً با هماهنگی تعدادی از نیروهای وظیفه پایگاه انجام شده بود، مهاجمان بدون درگیری موفق به تصرف پایگاه شده و پس از به شهادت رساندن نگهبان، بقیه نیروها شامل ۵ تن از افراد بسیجی و سپاهی و نیز ۱۴ تن با عضویت وظیفه را به گروگان گرفته و با خود بردند. براساس گزارش‌ها، مهاجمان پس از فاصله گرفتن از پایگاه گروگان‌های بسیجی و سپاهی را به شهادت رساندند. در این حادثه همچنین، تعدادی سلاح سبک و سنگین و برخی تجهیزات پایگاه به غنیمت برده شده یا منهدم شد.^۵

هم‌زمان با حمله به پایگاه ملالر، پایگاه لگز (لگک) در حوالی صائین دژ نیز هدف حمله گروهی از عناصر ضدانقلاب قرار گرفت.^۶ بر اثر این حمله به ساختمان پایگاه خساراتی وارد آمد، اما به نیروهای خودی آسیبی نرسید.^۷

گروهی از عناصر مسلح غیرقانونی در سردشت با شلیک دو موشک آر.پی.جی به پادگان شهید بروجردی حمله کردند. این حادثه تلفات جانی نداشت.^۸

به گزارش سپاه ناحیه کردستان، یک دستگاه تویوتای کالیبر ۵۰ هنگام حرکت در محور کرجو (حوالی سندر) در نزدیکی خوشکه دول، در کمین گروهی از عناصر مسلح غیرقانونی گرفتار شد. در این حادثه اصغر کریمی مسئول محور حسن آباد و اسکندری کالیبرچی همراه وی به شهادت رسیدند. مهاجمان مسلح پس از به آتش کشیدن خودرو، تیربار کالیبر ۵۰ را به غنیمت بردند.^۹

در درگیری عوامل ضدانقلاب با نیروهای خودی در محور سوته در منطقه تحت حفاظت پایگاه مولانا (حوالی سقر)، یک سرباز ژاندارمری شهید و سرباز دیگری مجروح شد.^{۱۰}

علاوه بر رخدادهای مورد اشاره، امروز چند عدد مین نیز کشف و خنثی سازی شد. گزارش ناحیه ژاندارمری کردستان حاکی است یک عدد مین ضدتانک با تلاش گروه ضربت پایگاه مولان آباد (از هنگ سقر) کشف و خنثی شد. براساس همین گزارش، دو عدد مین ابتکاری (دست ساز) نیز با هوشیاری یک سرباز وظیفه جمعی گردان مرزی بانه کشف و خنثی گردید.^{۱۱} همچنین به گزارش قرارگاه عملیاتی شمال غرب ژاندارمری، سه تن از نیروهای گردان مرزی بانه ۲ مین دیگر را خنثی کردند، اما در مسیر بازگشت به مقر درحالی که مسیر را اشتباه رفته بودند تعدادی از عناصر ضدانقلاب آنها را به گروگان گرفتند.^{۱۲}

امروز همچنین، در پیرانشهر، فردی ناشناس یک نارنجک به منزل یکی از پیشمرگان مسلمان گُرد پرتاب کرد. این اقدام تلفات جانی نداشت.^{۱۳}

۴۱۰

معاون امور اقتصادی و بین الملل وزارت امور خارجه ایران که در رأس یک هیئت سیاسی مشغول دیدار از کشورهای شرق آسیا است، امروز با معاون ارشد وزارت امور خارجه چین دیدار و گفت‌وگو کرد. حسین کاظم‌پور اردبیلی معاون امور اقتصادی و بین المللی وزارت امور خارجه ایران، به اتفاق هیئت همراه خود با کونگ دفئی معاون ارشد وزارت امور خارجه چین، دیدار و «ضمن تشریح مواضع جمهوری اسلامی ایران در قبال جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، مسائل مربوط به تشنج طلبی عراق در خلیج فارس و همچنین موضوعات بین المللی، بر ضرورت تلاش‌های دو کشور به منظور حصول تفاهم بیشتر سیاسی و توسعه ابعاد مختلف همکاری‌های موجود تأکید کرد.»

وی همچنین با اشاره به پایبند نبودن عراق به مقررات انسانی و بین المللی، اقدام عراق به نقض مکرر قوانین را یادآور شد و «باتوجه به عدم قبول پیشنهاد دبیرکل سازمان ملل متحد درخصوص منع به کارگیری سلاح‌های شیمیایی از سوی عراق، صدام و رژیم بعث عراق را عامل اصلی توسعه و تداوم تشنج در منطقه خواند و تصمیم جمهوری اسلامی ایران بر حذف عامل تشنج در منطقه را متذکر شد.»

معاون ارشد وزارت امور خارجه چین نیز در این دیدار ضمن تأکید بر لزوم دیدارهای مقامات دو کشور در سطوح بالا، «خواستار بسط و توسعه همه ابعاد روابط موجود شد و با اشاره به مشترکات موجود بین دو کشور، خواستار اشتراک مساعی با جمهوری اسلامی ایران به منظور توسعه و تعمیق روابط دو جانبه شد.»^{۱۴}

۴۱۱

هیئت دولت امروز تشکیل جلسه داد و تخصیص مبالغی برای تأمین هزینه‌های ناشی از جنگ به کمیته مرکزی انقلاب اسلامی و نیز اختصاص بودجه‌ای برای تأمین کمبود اعتبارات وزارت نیرو را به تصویب رساند.

در آغاز این جلسه که به ریاست نخست‌وزیر برگزار شد، میرحسین موسوی با اشاره به رأی اعتماد مجلس شورای اسلامی به کابینه، مسئولیت دولت در قبال این رأی را خاطر نشان کرد و گفت: «ضرورت دارد برای هماهنگی کامل دستگاه‌های اجرایی، اصل ۱۳۴ قانون اساسی* با دقت مورد توجه قرار گیرد و سازماندهی لازم برای اعمال وظایفی که در اصل یادشده برعهده نخست‌وزیر گذاشته شده است، به وجود آید.»^{۱۵}

در این جلسه همچنین محسن رفیق‌دوست وزیر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، گزارش سفر

* در اصل ۱۳۴ قانون اساسی که به وظایف و اختیارات نخست‌وزیر مربوط می‌شد، چنین آمده بود: «ریاست هیئت وزیران با نخست‌وزیر است که بر کار وزیران نظارت دارد و با اتخاذ تدابیر لازم به هماهنگ ساختن تصمیم‌های دولت می‌پردازد و با همکاری وزیران، برنامه و خط مشی دولت را تعیین و قوانین را اجرا می‌کند. نخست‌وزیر در مقابل مجلس مسئول اقدامات هیئت وزیران است.»

به سوریه و لیبی و نیز مصطفی هاشمی طبا وزیر صنایع، گزارش سفر به آلمان و اتریش را به اطلاع هیئت دولت رساندند. علی اکبر ناطق نوری وزیر کشور نیز گزارشی از برگزاری انتخابات مرحله دوم مجلس شورای اسلامی در دوازده شهر کشور را تقدیم هیئت دولت کرد.^{۱۶} در پایان این جلسه، اعضای هیئت دولت پس از بررسی گزارش های کمیسیون های خدمات، اقتصاد و دارایی پیشنهادهایی بدین شرح را تصویب کردند: ۱. اختصاص مبلغ یک میلیارد ریال به وزارت نیرو جهت ادامه عملیات سد پیشین ۲. تخصیص مبلغ یک میلیارد ریال برای تأمین کمبود هزینه های ناشی از جنگ تحمیلی به کمیته مرکزی انقلاب اسلامی. ۳. قرار گرفتن مبلغ ۶۱ میلیون ریال در اختیار وزارت نیرو به منظور تأمین هزینه های سازمان آب غرب و شمال.^{۱۷}

۴۱۲

برگزاری آیین های مربوط به حج به ویژه مراسم "برائت از مشرکین" از جمله مواردی است که هر سال کشمکش هایی بین ایران و عربستان ایجاد می کند. در آستانه ایام حج امسال، سرپرست حجاج ایرانی در مصاحبه ای بر ضرورت برگزاری این مراسم تأکید کرد.

حجت الاسلام محمد موسوی خوئینی ها نماینده امام در سازمان حج و زیارت و سرپرست حجاج ایرانی، در مصاحبه ای که روزنامه کیهان امروز آن را درج کرده است در پاسخ به سؤالی در مورد برگزاری تظاهرات حجاج ایرانی علیه استکبار جهانی در مراسم حج امسال گفت: «ما تظاهرات را جزو لاینفک وظایف محوله در ایام حج می دانیم؛ یعنی ساده ترین و کارسازترین شیوه ای که حجاج می توانند خواست های خود را بیان کنند و مواضع سیاسی امت اسلام را به گوش مردم دنیا برسانند، مسئله تظاهرات است.» وی با تشریح اهمیت و اصالت این حرکت مذهبی - سیاسی در ایام حج در خصوص واکنش دولت عربستان سعودی به تظاهرات حجاج اظهار کرد: «اگر حکومت عربستان سعودی و دولت ها در کشورهای اسلامی تهدیدشان را از مردم عربستان و سایر حجاجی که به این کشور می آیند بردارند، من مطمئن هستم که در روزی که تظاهرات اعلام بشود حداقل دو میلیون نفر شرکت خواهند کرد. ... دولت عربستان سعودی در قبال تظاهرات حجاج در سال های گذشته روش مطلوبی نداشته و تمام تلاش خود را برای جلوگیری از این تظاهرات به کار گرفته است. در سال های پیش، نمایندگان آنها نزد ما آمدند و ما مکرر و بارها پیغام دادیم که به نفع همه مسلمانان و حتی به نفع دولت عربستان سعودی است که این تظاهرات برگزار شود. زیرا مردم دنیا می بینند که شما دولتی هستید که با یک چنین نیروی عظیمی که از سراسر جهان به مکه آمده اند هم صدا شده اید. ما آنچه که به نظرمان از

حجت الاسلام محمد موسوی خوئینی ها
نماینده امام در سازمان
حج و زیارت و سرپرست حجاج ایرانی

نصیحت و پند و اندرز می‌رسید به مقامات عربستان سعودی گفتیم، ولی متأسفانه اثری نداشت.»
 نماینده امام در سازمان حج و زیارت در مورد اداره شهرهای مکه و مدینه به‌عنوان مراکز مذهبی دنیای اسلام به‌دست علمای کشورهای اسلامی نیز گفت: «... اداره حرمین شریفین و شهرهای مکه و مدینه به‌دست علمای کشورهای اسلامی هرگز به این مفهوم نبوده که دولت عربستان می‌باید از این دو شهر چشم‌پوشی کند، بلکه آنچه که نظر ماست این مطلب است که شئون مذهبی و دینی و اسلامی این دو شهر با نظر جمعی از علما باشد. حرف ما این است که به چه مناسبت می‌باید شئون دینی دو شهر مکه و مدینه زیر نظر حکومت عربستان و یا علمای یک فرقه جدیدالتأسیس تعیین شده و اداره شود. باید گفت که آثار بزرگان اسلام در شهرهای مکه و مدینه تنها مربوط به علمای فرقه وهابیه نیست، بلکه مذاهب دیگر اسلامی بیش از هزار سال از تاریخ آنها گذشته است. بنابراین، همه علمای کشورهای اسلامی می‌باید در این زمینه اظهار نظر کنند.»^{۱۸}

۴۱۳

وزیر امور خارجه عراق برای دیداری سه‌روزه وارد پایتخت مصر شد. انجام مصاحبه‌ای در فرودگاه قاهره و دیدار با نخست‌وزیر مصر از جمله برنامه‌های روز نخست سفر طارق عزیز به مصر بود.
 طارق عزیز معاون نخست‌وزیر و وزیر امور خارجه عراق، که به دعوت کمال حسن علی کفیل نخست‌وزیر مصر، به این کشور سفر کرده است، هنگام ورود به قاهره در مصاحبه‌ای با بیان اینکه «در ملاقات با [حسنی] مبارک درود و تقدیر برادرانه صدام را به وی تسلیم خواهم کرد»، سفر خود به مصر را «دیدار از یک کشور برادر» توصیف کرد.^{۱۹} وی افزود: «ما در مورد ملاقات مقامات دو رژیم به‌منظور پیگیری پیشرفت روابط دوجانبه در همه زمینه‌ها و تبادل نظر در مورد مسائل مربوط به خاورمیانه چه در رابطه با جنگ ایران و عراق و چه در مورد اعراب توافق داریم.»^{۲۰} طارق عزیز با تأکید بر ناامیدی کشورش از مواضع اعراب، از موضع‌گیری‌های لیبی و سوریه به‌شدت انتقاد کرد و در مورد موضع مصر در قبال عراق گفت: «مصر در حال حاضر، در کنار ما (عراق) است و اگر اعراب همین کار [را] بکنند امیدوار خواهیم شد.»^{۲۱}

طارق عزیز پس از اولین ملاقات رسمی خود در قاهره با نخست‌وزیر مصر و مذاکره با وی، ضمن اعلام خبر دعوت از کمال حسن علی برای سفر به عراق، گفت سفر وی با انفجارهای اخیر دریای سرخ ارتباط ندارد، اما عراق و مصر «نظرات مشابهی» درباره این مسئله دارند.^{۲۲}

سفر وزیر امور خارجه عراق به مصر در حالی انجام می‌گیرد که دو کشور پس از انعقاد پیمان کمپ‌دیوید تاکنون روابط رسمی با یکدیگر نداشته‌اند، باوجوداین، کمک‌های مصر به عراق و حمایت سیاسی آن کشور از مواضع عراق به‌ویژه در جنگ این کشور با ایران، موجب تقویت و بهبود روابط غیررسمی دو کشور شده است، به‌گونه‌ای که از زمان قطع روابط سیاسی عراق و مصر وزیر امور خارجه عراق دو بار به قاهره سفر کرده و اسامه الباز مشاور رئیس‌جمهور و کمال حسن علی کفیل نخست‌وزیر مصر نیز از بغداد دیدار کرده‌اند.^{۲۳}

در چنین وضعیتی، درمورد این سفر و اهداف طارق عزیز از دیدار با مقامات مصری و محورهای مذاکرات، گمانه‌زنی‌های مختلفی مطرح شده است. برخی منابع این دیدار را با طرح صلحی که اخیراً حسنی مبارک رئیس‌جمهور مصر، برای پایان دادن به جنگ عراق و ایران پیشنهاد کرده است مرتبط می‌دانند.^{۲۴} عده‌ای از ناظران سیاسی نیز معتقدند طارق عزیز در این سفر تلاش خواهد کرد از «تأمین پوشش امنیتی لازم برای خط لوله نفت عراق از طریق بندر عقبه توسط رژیم اشغالگر قدس اطمینان حاصل کند».^{۲۵}

۴۱۴

درحالی‌که رسانه‌های داخلی ایران هنوز خبری درمورد نبرد دریایی - هوایی دیروز در خلیج فارس، که در جریان آن ۲ کشتی تجاری و یک هواپیمای اف ۱۴ ایرانی مورد اصابت موشک‌های عراقی قرار گرفتند، منتشر نکرده‌اند، امروز برخی رسانه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی این خبر را به نقل از منابع عراق بازتاب دادند. روزنامه‌های *الثوره* و *الجمهوریه* (چاپ بغداد) با درج این خبر به تفسیر آن پرداختند. *الجمهوریه* نوشت: «ضربه خردکننده‌ای که در خور موسی به رژیم ایران وارد آمد موضوع برتری نیروی هوایی و همچنین قدرت نیروی دریایی ما را بار دیگر به نمایش گذاشت. ... این حمله درسی برای رژیم ایران و هم‌پیمانانی که به معامله با او می‌پردازند بود.» این روزنامه همچنین مدعی شد: «عراق به انجام چنین حملاتی ادامه داده و بر قدرت این حملات خواهد افزود تا اینکه رهبران ایران متوسل به صلح گردند.» *الثوره* نیز با اعلام اینکه: «جنگ دیروز (شنبه) فاجعه دیگری برای رژیم تهران بود»، ادعا کرد: «تصمیم عراق درمورد محاصره ترمینال عمده نفتی ایران در جزیره خارک و دیگر بنادر ایران یک امر قطعی و مداوم بوده و به‌دقت توسط نیروهای عراقی به مورد اجرا گذاشته می‌شود».^{۲۶}

رادیو امریکا نیز در بخش خبری ساعت ۲۰:۳۰ خود گفت: «یکی از فرماندهان نیروی دریایی عراق بار دیگر اخطار کرد تمامی کشتی‌هایی که قصد ورود به بنادر ایران را دارند با آتش موشک‌های عراقی روبه‌رو خواهند شد. وی گفت واحدهای تحت فرمان او از روز پنجشنبه گذشته، تلاش‌های ایران را برای اسکورت کاروانی از کشتی‌ها به بندر امام خمینی زیر نظر گرفته است.» این رادیو همچنین به نقل از رادیو بغداد و با استناد به اظهارات یک افسر نیروی دریایی عراق مدعی شد: «واحدهای تحت فرمان او (افسر عراقی) تاکتیک‌های سری ایران را کشف کردند و دیروز با استفاده از آنها موفق شدند ۵ کشتی ایران را غرق و ۳ هواپیمای جنگنده ایران را سرنگون کنند».^{۲۷}

مطبوعات کویت هم امروز تیترها و صفحات اصلی خود را به درج ادعای عراق درمورد جنگ هوایی - دریایی دیروز اختصاص دادند. *القبس* در سرمقاله خود با عنوان «شدیدترین نبرد هوایی بر فراز گذرگاه انتحاری» نوشت: «عراق ۳ جنگنده اف ۱۴ ایران را سرنگون و ۵ هدف دریایی این کشور را غرق نمود.» *الانباء* نیز با تکرار این مطلب مدعی شد: «ایران در پاسخ به سرنگونی هواپیماهایش و غرق شدن کشتی‌هایش، شهر بصره را با توپخانه سنگین گلوله‌باران کرد.» علاوه بر این دو روزنامه، دیگر جراید کویت از جمله *الرأی العام*، *الوطن* و *السیاسه* نیز تیتراهای دوم خود را به درج ادعای عراق مبنی بر سرنگونی ۳ هواپیما و ۵ کشتی ایرانی اختصاص دادند.^{۲۸}

۴۱۵

بخش عمده‌ای از نیروی کار عراق مصروف جنگ با ایران شده است، به کارگیری بازنشتگان معلول و استفاده از نیروی کار خارجی در بخش‌های خدماتی و صنعتی از جمله راهکارهایی است که دولت عراق برای جبران کمبود نیروی کار از آن بهره می‌گیرد.

شورای فرماندهی عراق دستورالعملی صادر کرده است که براساس آن بازنشتگان معلول در جنگ عراق و ایران در بخش‌های دولتی به کار گرفته شوند؛ در این دستورالعمل آمده است: «۱. طبق دستور فرماندهی انقلاب به شماره ۷۳۰ سال ۱۹۸۴، اجازه داده می‌شود که بازنشتگان معلول قادیسیه صدام دوباره در اداره‌های دولتی و بخش‌های سوسیالیستی و دوگانه مشغول به کار شوند. ۲. ... کسانی که طبق دستور فرماندهی شورای انقلاب مشغول به کار شوند حداقل حقوق رسمی یا مزد کار به اضافه مبلغی معادل میزان [نامفهوم] از حقوق مذکور دریافت خواهند کرد.»^{۲۹} از سوی دیگر، گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از داکا حاکی است چند هزار نفر از جوانان ۲۰ تا ۳۰ ساله بنگلادشی به منظور شرکت در مصاحبه برای کار در عراق مقابل آژانس صادرکننده نیروی انسانی داکا اجتماع کردند. براساس گزارش مذکور، متقاضیان کار در عراق گفته‌اند عراق در سال جاری یک هزار کارگر بنگلادشی استخدام می‌کند که ۳۰۰ تن از آنان امروز انتخاب می‌شوند. خبرگزاری جمهوری اسلامی در گزارش خود افزوده است: «این کارگران که در تقاضانامه‌هایشان هیچ شغلی ذکر نشده ابتدا به بغداد و سپس از آنجا به جاهایی که از طرف مسئولین رژیم عراق تعیین می‌گردد، انتقال [داده] خواهند شد.»^{۳۰}

۴۱۶

یک نشریه امور دفاعی و خارجی چاپ آمریکا در تحلیلی ضمن طرح ادعاهایی درمورد خریدهای تسلیحاتی ایران از کشورهای آمریکای لاتین، افزوده است این معاملات به دلیل خطرهای متعدد در حال توقف است.

این نشریه در شماره اخیر خود مدعی شده است: «یک کشتی حامل تانک و دیگر افزارهای جنگی برزیلی که عازم ایران بود در مسیر حرکت از برزیل به طور کلی ناپدید شده است. گفته شده محموله این کشتی حداقل یک میلیارد دلار ارزش داشته است.» نشریه مذکور با اعلام این خبر چنین نتیجه‌گیری کرده است که خریدهای تسلیحاتی ایران از کشورهای آمریکای لاتین باتوجه به عملیات‌های فزاینده خرابکاری صنعتی و ضدجاسوسی در حال توقف است.

نشریه آمریکایی امور دفاعی و خارجی در ادامه، ادعاهای دیگری نیز مطرح کرده و آورده است: «علی‌رغم تکذیب مقامات، شواهدی در دست است که نشان می‌دهد ایران کماکان مقادیر قابل توجهی تجهیزات نظامی برزیلی به‌ویژه خودروهای زرهی و مهمات خریداری می‌کند. یک منبع موثق به این نشریه گفته است کشتی‌های اجاره‌ای ایران براساس یک برنامه منظم در حال عزیمت از بندر سائوپائولوی برزیل هستند. به گفته این منبع، این رفت‌وآمدهای کشتی‌ها علاوه بر

دیگر تجهیزات نظامی دریافتی از امریکای لاتین است که به ظاهر به مقصد کشورهای دیگر بارگیری می کنند، اما سرانجام از ایران سردرمی آورند.»

این نشریه همچنین نوشته است: «آرژانتین در نظر دارد ۲ کشتی جنگی حامل موشک انداز به ایران بفروشد. درعین حال، بوراس وزیر دفاع آرژانتین، گفت: دولت متبوعش این کشتی های جنگی را در شرایطی می فروشد که این معامله سبب برهم خوردن تعادل قوا در خلیج [فارس] نشود. ...»^{۳۱}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۳/۵/۲۱

۱. سند شماره ۲۷۲۴۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۷ به دفتر محرمانه استانداری باختران، ۱۳۶۳/۵/۲۱.
۲. سند شماره ۳۱۳۵۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام فرمانداری آبادان به اداره کل امور سیاسی و انتظامی خوزستان، ۱۳۶۳/۵/۲۲.
۳. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۲، ص ۲.
۴. همان.
۵. سند شماره ۳۷۲۴۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات سپاه صائین دژ به واحد اطلاعات ستاد منطقه ۱۱، ۱۳۶۳/۵/۲۳؛ و - سند شماره ۴۳۳۴۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه صائین دژ به قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، ۱۳۶۳/۵/۲۲، ص ۱.
۶. سند شماره ۳۷۲۳۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه صائین دژ به واحد طرح و عملیات قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، ۱۳۶۳/۵/۲۲.
۷. سند شماره ۴۳۳۴۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.
۸. سند شماره ۳۶۶۱۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه سردشت به قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، ۱۳۶۳/۵/۲۲.
۹. سند شماره ۴۲۲۴۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ناحیه کردستان به قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، ۱۳۶۳/۵/۲۳.
۱۰. سند شماره ۳۰۴۲۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۳/۵/۲۳.
۱۱. سند شماره ۲۹۵۵۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۳ ناحیه ژاندارمری کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۳/۵/۲۲.
۱۲. سند شماره ۴۲۲۲۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۳ قرارگاه عملیاتی شمال غرب ژاندارمری به رکن ۳ فرماندهی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۶۳/۵/۲۴.
۱۳. سند شماره ۳۷۲۳۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پیرانشهر به ستاد منطقه ۱۱، ۱۳۶۳/۵/۲۲.
۱۴. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۳، ص ۱.
۱۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۲، ص ۲۲.
۱۶. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۲، ص ۳.
۱۷. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۲، ص ۲۲.
۱۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۱، ص ۲۲.
۱۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۲، ص ۲۴.
۲۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۶، ۱۳۶۳/۵/۲۲، ص ۱۹، دمشق - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۱.
۲۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۳/۵/۲۲، ص ۱۶.
۲۲. همان.
۲۳. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۲، ص ۲۴.
۲۴. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۲۲، ص ۳، رادیو امریکا، ۱۳۶۳/۵/۲۱.
۲۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۳/۵/۲۱، ص ۲۴.
۲۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۶، ۱۳۶۳/۵/۲۲، صص ۷ و ۸، بغداد - خبرگزاری کویت، ۱۳۶۳/۵/۲۱.
۲۷. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۳/۵/۲۲، ص ۳، رادیو صدای امریکا، ۱۳۶۳/۵/۲۱.
۲۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۶، ۱۳۶۳/۵/۲۲، صص ۱۵ و ۱۶، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۱.
۲۹. همان، ص ۳۷، رادیو صوت الجماهير، ۱۳۶۳/۵/۲۱.
۳۰. همان، ص ۲۲، داکا - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۵/۲۱.
۳۱. همان، صص ۵ و ۶، واشنگتن - خبرگزاری کویت، ۱۳۶۳/۵/۲۱.